

MORA

Dnr: MK KN 2017/00051-1
Antagen av kulturnämnden 2017-06-16

BIBLIOTEKSPLAN

2017-2019

Mora folkbibliotek

Innehållsförteckning

Bibliotekets verksamhet och organisation.....	2
Biblioteksplanens mål och riktning.....	2
Nämndens mål.....	3
Våra styrkor.....	3
Särskilda fokusområden.....	3
Kopplingar till lagar, andra planer, mål och visioner.....	4
Prioriterade grupper.....	4
Medier och tjänster.....	5
Strategier för val av medietyper vid nyförvärv.....	5
Strategier för att säkra medieförsörjningen inom kommunen.....	5
Teknisk service.....	5
Aktiviteter.....	6
För att öka allmänhetens kunskap om informationsteknik.....	6
För att främja litteraturens ställning.....	6
För att främja utbildning och forskning.....	6
För att främja läsning.....	6
Samverkan.....	7
Inom kommunen.....	7
Ovansiljans bibliotek.....	7
Regional samverkan.....	8
Personal.....	8
Uppföljning.....	8

Bibliotekets verksamhet och organisation

I Mora kommun är det kulturnämnden som ansvarar för folkbiblioteksverksamheten. Folkbiblioteket består av huvudbiblioteket i Mora samt biblioteksfilialer i byarna Sollerön, Venjan och Våmhus. Biblioteket drivs av en bibliotekschef som rapporterar till chef för kulturförvaltningen.

Mora bibliotek ingår tillsammans med Orsa och Älvdalen i bibliotekssamarbetet Ovensiljans bibliotek. Samarbetet syftar till att erbjuda biblioteksbesökarna i de tre kommunerna en jämlik biblioteksservice med hög kvalitet oberoende av var man bor. Mora bibliotek är förvaltningsledare för det gemensamma biblioteksdatasystemet.

Biblioteket är ett ickekommersiellt, politiskt obundet och demokratiskt rum dit alla är välkomna. Mora huvudbibliotek har generösa öppettider med 49 timmar öppet per vecka. Huvudbiblioteket delar lokal med Mora kulturhus. I lokalerna finns också utställningsverksamhet, släktforskningslokal, bygdearkiv och konsumentvägledning.

Mora bibliotek erbjuder fysiska medier och fysiska mötesplatser, e-böcker och e-tjänster. Bibliotekskatalogen på webben ger möjlighet att reservera böcker och göra omlån dygnet runt. Biblioteket använder sociala medier för att sprida information om verksamheten men även för att ge tips och inspiration.

Gymnasienämnden och för- och grundskolenämnden ansvarar för biblioteken i Moras gymnasieskola och grundskolor. En ny skolbibliotekscentral för Moras grundskola är under uppbyggnad. Skolbibliotekspersonalen kommer fysiskt att vara stationerade på folkbibliotekets huvudbibliotek men skolbiblioteksverksamheten kommer att äga rum på skolorna.

Biblioteksplanens mål och riktning

Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet (bibliotekslagen 17 §). Kungliga biblioteket ska följa upp hur biblioteksplanerna har utformats och hur de används. Denna biblioteksplan har tagits fram av Mora bibliotek på uppdrag av kulturnämnden och avser folkbiblioteksverksamheten i Mora kommun. Allmänna mål med biblioteksverksamheten är att uppfylla bibliotekslagen och arbeta utifrån kulturnämndens aktuella mål.

Enligt bibliotekslagen (Svensk författningssamling 2013:801) skall biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Biblioteken ska också främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla. Prioriterade grupper enligt bibliotekslagen är personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. I bibliotekslagen står även att folkbiblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt barn och ungdomar.

En förlängning av arbetet med att ta fram en biblioteksplan är att ta fram en mall för verksamhetsplan. Verksamhetsplan för Mora folkbibliotek görs sedan årligen. Läs mer under Uppföljning.

Nämndens mål

Ur kulturnämndens Nämnd- och bolagsplan 2018 har mål gällande barn och unga, nöjda medborgare samt känt och tillgängligt utbud plockats ut och anpassats till bibliotekets verksamhet.

- Mora bibliotek ska ta ett särskilt ansvar för att alla barn och unga i Mora ges möjlighet till läslust och litteraturupplevelser.
- Moras medborgare och besökare ska känna sig nöjda med det utbud av aktiviteter, medier och tjänster som biblioteket tillhandahåller.
- Bibliotekets utbud ska vara känt och tillgängligt.

Våra styrkor

Vi vill ta vara på och utveckla våra styrkor inom följande områden

- *Bemötande*
Genom att ha låntagaren/medborgaren i fokus, hålla oss uppdaterade om aktuell litteratur, kontinuerlig fortbildning och ha tillgänglig personal i länedisken kan vi ge en god och väl underbyggd service.
- *Det attraktiva biblioteksrummet*
Genom att fortsätta ha generösa öppettider, verka för utvecklandet av meröppna bibliotek på filialerna samt aktivt arbeta med det fysiska rummet i form av inredning/utsmyckning, utställningar, temaskyltningar och boktipsbord skapar vi en trivsam fysisk miljö som möter besökarnas behov och önskemål.
- *Läsfrämjande*
Genom att, jämte samtalet i det fysiska rummet, arbeta metodiskt och långsiktigt med bibliotekets sociala medier, Veckans novell och boktips i lokalradio sprider vi läsglädje och inspiration, öppnar vägar till litteraturen och skapar läsande förebilder.

Särskilda fokusområden

Under gällandetiden för denna biblioteksplan skall vi särskilt fokusera på följande områden

- Att ge användarna större möjligheter att nyttja filialbiblioteken i kommunen genom konceptet "meröppna bibliotek".
- Att se över medieutbudets allsidighet och kvalitet på huvudbibliotek och filialer genom att utarbeta och uppdatera medieplaner som används som underlag vid nyinköp.
- Vara en aktiv part i att vidareutveckla olika former av bibliotekssamarbete i Dalarna. Detta inbegriper bland annat Ovansiljans bibliotek (Mora, Orsa, Älvdalen), bibliotekssamarbete i Dalarna, Mora folkhögskolas bibliotek samt Moras skolbibliotekscentral.

Kopplingar till lagar, andra planer, mål och visioner

Det allmänna biblioteksväsendet i Sverige regleras i bibliotekslagen (2013:801). Lagen fastställer att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning samt främja litteraturens ställning. Prioriterade grupper som biblioteken ska ägna särskild uppmärksamhet åt är personer med funktionsnedsättning, de nationella minoriteterna, personer som har annat modersmål än svenska samt barn och ungdomar genom att erbjuda litteratur till dessa grupper utifrån deras behov. Folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och allmänheten ska avgiftsfritt kunna låna litteratur.

Unescos folkbiblioteksmanifest från 1949 i samarbete med IFLA (International Federation Of Library Associations and Institutions, senast omarbetat 1994) utgör än idag ett grunddokument för folkbibliotekens verksamhet och standarden på bibliotekens tjänster. Manifestet säger att "folkbiblioteket ska som lokalt kunskapscentrum göra all sorts kunskap och information lättillgänglig för sina användare". Det betonas att bibliotekets tjänster ska vara till för alla oberoende av ålder, etnisk tillhörighet, kön, religion, nationalitet, språk eller social status. Biblioteket ska erbjuda alla åldersgrupper material som motsvarar deras behov. Det material som biblioteket erbjuder ska vara av hög kvalitet samt anpassat till lokala förutsättningar och behov.

Bibliotekets verksamhet, som övriga verksamheter inom kulturförvaltningen, har uppsatta mål och mått i kulturnämndens nämndplan. Målen följs upp årligen och redovisas i verksamhetsberättelser som utgör grunden för nämndens årsbokslut. De uppsatta målen för Mora kulturnämnds Nämnd- och bolagsplan 2018 är bland annat "Kulturnämnden ska ta ett särskilt ansvar för att alla barn och unga i Mora ges möjlighet till kulturella upplevelser, läslust och eget skapande", "Kulturutbudet i Mora ska vara känt och tillgängligt" och "Moras medborgare ska få ett gott bemötande vid kontakt med kulturförvaltningens personal". Nämndmålen utgår från Mora kommuns strategiska mål.

Prioriterade grupper

Unescos folkbiblioteksmanifest betonar att alla folkbibliotek ska kunna erbjuda anpassade tjänster och material till personer som av någon anledning inte kan ta del av det ordinarie utbudet. Exempel på sådana grupper är människor som tillhör en språklig minoritet eller har funktionsnedsättningar.

Den svenska bibliotekslagen (2013:801) pekar också särskilt ut bibliotekens ansvar för vissa prioriterade grupper och deras rätt till anpassade medier. De prioriterade grupper som nämns i lagen är funktionshindrade, de nationella minoriteterna samt personer som har annat modersmål än svenska.

Nämndplanen för Mora kulturförvaltning lyfter fram barn och unga som en särskilt viktig grupp för förvaltningens verksamheter.

På Mora bibliotek finns sammanlagt tre tjänster (årsverken) avsatta för att erbjuda service till de ovan nämnda prioriterade grupperna. Alla tre erbjuder service i form av biblioteksvisningar, talböcker på cd enligt önskemål, förmedling av licens för egen nedladdning av material från Myndigheten för tillgängliga medier, bokprat/bokcirkel med mera. Dessutom finns ett stort urval av medier avsedda för dessa prioriterade grupper, så som anpassade medier för personer med funktionsnedsättning och läs- och skrivsvårigheter, lättlästa böcker och böcker på mångspråk samt en barnavdelning och en ungdomsavdelning. Alla dessa medier finns placerade lätt åtkomliga på bibliotekets plan 1, nära lånedisken.

Medier och tjänster

Biblioteket erbjuder medier för gratis hemlån eller användning i biblioteket – böcker, ljudböcker, tidningar, cd-skivor med mera, samt tillgång till e-böcker via Elibs webbplats. Biblioteket erbjuder medier, information och lästips för alla åldrar.

Strategier för val av medietyper vid nyförvärv

Utbudet av medier på Mora bibliotek ska i enlighet med målsättningarna i bibliotekslagen och Unescos folkbiblioteksmanifest vara av en hög kvalitet, vara anpassat till lokala förutsättningar och behov samt särskilt ta hänsyn till behoven hos barn och unga, funktionshindrade samt personer med annat modersmål än svenska. Bibliotekets personal ska vara väl uppdaterade i det aktuella medieutbudet och varje ansökan om fjärlån bedöms som ett möjligt inköpsförslag. Fjärlån av sådant som redan finns i systemet undviks.

Strategier för att säkra medieförsörjningen inom kommunen

En ny skolbibliotekscentral är under uppbyggnad. Mora bibliotek kommer att tillhandahålla visst bestånd till skolbibliotekscentralen och vara behjälplig i arbetet med att ta fram en skolbiblioteksplan.

Mora folkhögskola har uttryckt önskemål om att låta sitt bibliotek ingå i folkbibliotekets bibliotekssystem. Detta skulle innebära att kommuninnevånarna får tillgång till ytterligare en biblioteksfilial med viss service. Folkbiblioteket är positivt till att göra folkhögskolebiblioteket till en ny biblioteksenhet och samarbeta med folkhögskolan om ett sådant projekt.

Teknisk service

Mora bibliotek erbjuder webbkatalog (OPAC) för reservationer av böcker samt omlån dygnet runt. På kommunens webbplats finns information om bibliotekets service, öppettider och evenemang. Mora biblioteks sida på Facebook används för att sprida information och inspiration.

Med sitt lånekort kan låntagare låna e-böcker och ljudböcker online via Elib. Mora bibliotek är hotspot för Pressreader, som gör att besökare kan läsa digitala dagstidningar och tidskrifter på sin läsplatta, smartphone eller dator i 72 timmar efter att ha kopplat upp läsplattan mot nätverket. För personer med lässvårigheter finns Legimus för egen nedladdning av material från Myndigheten för tillgängliga medier.

I bibliotekets lokaler finns trådlös och gratis Wifi. På huvudbiblioteket finns två publika datorer med möjlighet att skriva ut samt ett bokningsbart studierum med dator. I anslutning till datorerna finns kopiator med scanner. På biblioteket går det även att låna Daisyspelare och mobilladdare. I lokalen finns två självbetjäningsautomater, en för återlämning och en för utlån. I föreläsningssal finns hörslina och vid lån av våra lokaler finns tillgång till ljudsystem, skärm, projektor och dator.

Ovansiljans bibliotek använder biblioteksdatasystemet Mikromarc för hantering av medier och lån.

Aktiviteter

För att öka allmänhetens kunskap om informationsteknik

Mora bibliotek ordnar olika kampanjer på Facebook, bland annat gällande källkritik och information kring olika digitala tjänster. Get Online Week samordnas av Länsbibliotek Dalarna. Då arrangerar Mora bibliotek till exempel visningar av digitala tjänster och erbjuder möjlighet att få hjälp på plats. Man kan alltid vända sig till bibliotekets lånedisk om man behöver hjälp eller visning av bibliotekets e-tjänster. Personalen utbildas kontinuerligt internt i de tjänster som biblioteket erbjuder för att kunna ge låntagarna så bra service som möjligt.

För att främja litteraturens ställning

På Mora bibliotek arrangeras bokcirklar som vänder sig till allmänheten. Biblioteket arrangerar även författarbesök, bokfika för unga och bokmingel där personal från biblioteket möter upp låntagare på ett lokalt café och samtalar och tipsar om böcker. Varje fredag högläses Veckans novell i vår novellsoffa och alla är välkomna. Ibland bjuds särskilda grupper in till Veckans novell och läsningen anpassas därefter. Även allmänheten är välkommen att läsa egna eller andras noveller. Bokcirkelpåsar finns att låna och varje påse innehåller åtta exemplar av samma titel, en vägledning i att starta en bokcirkel och en samtalsmodell för boksamtal.

För att främja utbildning och forskning

På biblioteket finns ett studierum med dator som kan bokas via lånedisken. Det finns möjlighet att göra tentamina på distans på biblioteket. Mycket kurslitteratur köps eller lånas in och det finns ett samarbete med Högskolan Dalarna om att skicka litteratur till högskolans studenter. Det finns möjlighet för studenter att boka tid med en bibliotekarie för att få hjälp med till exempel referenslitteratur.

För att främja läsning

Personalen på Mora bibliotek har som ambition att arbeta så allsidigt som möjligt med läsfrämjande. Läsfrämjandearbete kan ske delvis genom ett traditionellt bokprat men även genom att använda sociala medier eller olika varianter av utåtriktad verksamhet i samarbete med andra aktörer. Exempel på aktiviteter är klassbesök, biblioteksvisningar, bokprat, boktips i sociala medier, radio och i samtal med låntagare/besökare, högläsning, tematiska skyltningar och exponering av böcker i det fysiska rummet. Det viktigaste är att förmedla läsglädje, engagemang och möjliggöra samtal kring läsning,

samt att se till att fler får möjlighet att bli aktiva läsare och i förlängningen välinformerade samhällsmedborgare.

Samverkan

Inom kommunen

Målsättningen med samarbetena är att hitta fram till de som inte känner till biblioteket, inte har vana att använda bibliotekets tjänster eller av olika orsaker har svårt att ta del av bibliotekets utbud.

Mora bibliotek samarbetar med en rad olika verksamheter inom kommun och föreningsliv för att nå ut till de målgrupper som är prioriterade. Det handlar bland annat om att nå ut till små barn och föräldrar, skolbarn, ungdomar, äldre, funktionshindrade samt personer med annat modersmål än svenska. Socialbibliotekarien har träffar med unga svenskar och nyanlända/asylsökande på Mora folkhögskola en förmiddag i veckan. Där tipsar bibliotekarien om lättlästa böcker, har bokcirklar och samtalar om litteratur för att stimulera till läsning.

I det läsfrämjande uppdraget handlar det om att på olika vis ge barnen möjlighet att komma i kontakt med biblioteket och därigenom sätta fokus på läslust. Som en del i det arbetet samarbetar biblioteket med BVC (barnvårdscentralen), förskolor och skolor. I samarbetet med BVC erbjuds nyblivna föräldrar att komma till biblioteket och barnen får en bokgåva. Förskolornas 5-årsgrupper bjuds in till visning av biblioteket och barnen får själva välja en bok att låna hem. Även skolklasser bjuds in till biblioteksvisningar och bokprat.

Kulturförvaltningen har tillsammans med För- och grundskoleförvaltningen utvecklat en kulturpedagogisk plan som beskriver hur samverkan mellan skolan och kulturen ska ske. Där ingår t.ex. författarbesök för årskurs 5, kulturombud på skolorna, elevkulturombud och skolbibliotekscentralen.

Ovansiljans bibliotek

Mora ingår tillsammans med Orsa och Älvdalen i bibliotekssamarbetet Ovansiljans bibliotek. Samarbetet syftar till att erbjuda biblioteksbesökarna i de tre kommunerna en jämlik biblioteksservice med hög kvalitet oberoende av var man bor. Genom att samordning ges möjlighet att bli mer effektiva, säkra kompetensförsörjningen och höja kvaliteten med oförändrade medel. Bibliotekens gemensamma resurser ska erbjuda ett brett utbud av olika medier och information samt goda möjligheter till formellt och informellt lärande.

I samverkan ingår folkbibliotek och biblioteksfilialer i Mora, Orsa och Älvdalen. Samarbetet bygger på ett gemensamt biblioteksdatasystem för de tre kommunerna med en gemensam bibliotekskatalog, ett gemensamt reservationssamarbete och gemensam webb (OPAC) för katalogsökningar och självservice. Det finns ett gemensamt lånekort och ett samordnat transportsystem av medier mellan kommunerna. Kostnaderna för bibliotekssystem, gemensamma projektledare, gemensamma utbildningsdagar mm, delas enligt fördelningsnyckeln Mora 50 %, Orsa 25 % och Älvdalen 25 %.

Ett bibliotekssamarbete som inkluderar alla Dalarnas folkbibliotek är under utveckling och planeras vara fullt fungerande år 2021. Mora bibliotek avser att vara aktiva och engagerade i arbetet med att starta och driva ett större Dalasamarbete. Ett bibliotekssamarbete är ett effektivt sätt att öka utbudet och förbättra tjänsterna som erbjuds bibliotekets användare. Mora, Orsa och Älvdalens bibliotek har mycket att bidra med i ett större samarbete genom erfarenheterna som gjorts i Ovansiljans bibliotek.

Regional samverkan

Mora bibliotek har länsövergripande ansvar för språken polska, dari och pashto, vilket innebär att Mora bibliotek köper in litteratur och skickar depositioner till andra bibliotek inom länet. Bibliotekets personal deltar aktivt i länsbibliotekets arrangemang, tar del av den kunskap och den kompetensutveckling som erbjuds samt bidrar med egen kompetens. Personal från Mora bibliotek ingår i olika regionala nätverk för t.ex. barnbibliotekarier, bibliotekschefer, socialbibliotekarier och fjärrlåneansvariga. Bibliotekets socialbibliotekarie bedriver även läsfrämjande verksamhet på Mora folkhögskola. I ett kommande bibliotekssamarbete som gäller hela Dalarna vill Mora bibliotek vara bidragande både under projekttiden och i det driftsatta samarbetet.

Personal

På Mora bibliotek finns sammanlagt 9 årsverken fördelade på 12 personer. I dessa ingår 5,5 årsverken som bibliotekarie, 3 årsverken som assistent och 0,5 årsverke som vaktmästare. 2 årsverken (bibliotekarier) ägnas särskilt åt arbete med barn och unga. 1 årsverke (bibliotekarie) ägnas särskilt åt arbete med prioriterade grupper som funktionshindrade och personer med annat modersmål än svenska.

Vid Mora folkbibliotek arbetar bibliotekschef, systembibliotekarie, vuxenbibliotekarie, barnbibliotekarie, ungdomsbibliotekarie och socialbibliotekarie. Dessutom finns fyra biblioteksassistenter. Dessa har ansvar för tidnings- och tidskriftshantering, biblioteksfilialer, ekonomihantering och AV-medier.

Biblioteket tar i största möjliga mån emot olika typer av praktikanter, t.ex. nyanlända som är på språkpraktik, personer som utbildas inom yrket, praktikanter från grundskola och gymnasium, kommunens feriepraktikanter och personer som arbetstränar. Det finns ett stort värde i att kunna ta emot dessa människor, både för att biblioteket ska kunna vara en integrerande kraft i samhället och för att det är en unik möjlighet att få in andra perspektiv och fler språkkompetenser i verksamheten.

Uppföljning

Uppföljning av nämndmål sker årligen via kulturnämndens nämndplan och årsbokslut. Med biblioteksplanen som grund gör biblioteket en årligen återkommande verksamhetsplan där verksamheten planeras samt mål och mått för kommande år sätts upp. Uppföljning av verksamhetsplanen sker årligen i bibliotekets årsberättelse. Inför revidering av biblioteksplanen år 2020 kommer denna biblioteksplan och arbetet med den som grund att utvärderas. Utvärderingen redovisas inför kulturnämnden.